

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 24.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

2013. október 24. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatsor két részből áll:

I. rész: mindenki által megoldandó feladatokat tartalmaz a társadalomismeret és a jelenismeret téma körökből

II. rész: szintén két feladatsort tartalmaz:

- A) gazdasági ismeretek
- B) pszichológia

Kérjük, aláhúzással jelölje (fentebb) a vizsgázó, hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja. (Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és a II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

I. rész

Társadalomismeret és jelenismeret

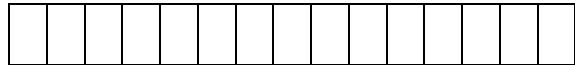
1. Esszé

Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet!

Foglalja össze gondolatait az adott témáról 20-25 soros esszé formájában! Válasza a témanak legalább kétféle megközelítését tartalmazza! Fogalmazza meg saját véleményét, álláspontját, és érveljen mellette! Említsen néhány tartalmat alátámasztó vagy illusztráló példát, esetet!

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

- A) A társadalmi szabályok kialakulásának okai**
 - B) A büntetés mértéke és a társadalmi igazságérzet közötti kölcsönhatás különböző korokban**

15 pont

2. Elemezés

A „multik” kötelékében

Készítse 10-15 soros elemzést a témaról! Válaszában térjen ki az alábbi jelenségekre!

- Mit tanulhatunk meg a multiktól?
 - Mit ne tanuljunk meg a multiktól?

☐											
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 pont	
---------	--

3. Forráselemzés

Olvassa el az alábbi szöveget, majd a megadott szempontok szerint válaszolja meg feladatot!

A nemzetközi migráció kérdésköre, amely napjaink egyik legaktuálisabb problémája, rendkívül szerteágazó jelenség.

A migráció népességmozgást, népességvándorlást jelent, és különböző vetületei vannak.

Beszélhetünk nemzetközi és belső migrációról. A belső migráció az adott országon belüli népességmozgásokat jelöli. Nemzetközi migráció esetén több különböző állam érintett a migrációban, azaz van egy „kibocsátó” állam és egy „fogadó” állam.

Másfelől a migráció indokai alapján is lehetséges differenciálni. Beszélhetünk kényszermigrációról és önkéntes migrációról. E két kategória elhatárolása nem minden esetben egyszerű, mivel a migrációt kiváltó (egyéni) döntésben is keverednek egymással a saját elhatározások és a külső kényszerek.

Jogi szempontból a migráció lehet legális vagy illegális. A legális migráció során az egyének a szükséges okmányok

birtokában vándorolnak egyik államból a másikba, az illegális migráció esetén viszont ezek hiányában. Ez utóbbi esetben lehet szó átszökésről vagy embercsempészetről és az azzal összefonódó emberkereskedelemről. A legális/illegális migráció kérdése azzal az alaptételel függ össze, hogy az államok meghatározhajtják, milyen feltételek mellett engedélyezik külföldiek számára a területükre való belépést, az ott-tartózkodást, illetve milyen feltételekkel távolíthatók el a külföldiek az államterületről.

A Nemzetközi Migrációs Szervezet 2008-as jelentése szerint több mint 200 millió nemzetközi migráns él a világban.

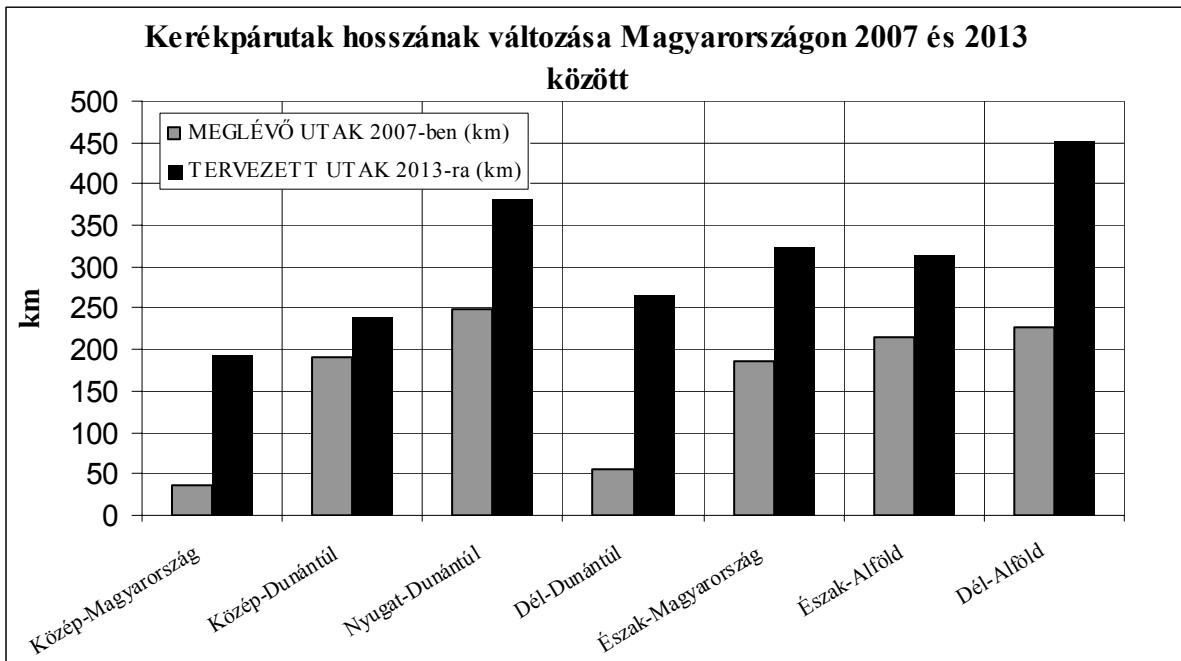
Forrás: <http://ittvagyunk.eu/htmls/cikkek.html?articleID=28> (Szerkesztett változat.)

A szöveg felhasználásával fogalmazza meg 10-15 sorban, hogy véleménye szerint napjainkban milyen gazdasági, társadalmi, politikai lépéseket lehetne tenni annak érdekében, hogy a XXI. század második felére a migráció ne váljon a világ egyik legnagyobb társadalmi problémájává!

7 pont

4. Ábraelemzés

Az alábbi grafikon a magyarországi kerékpárutak hosszát ábrázolja. Tanulmányozza a grafikont, majd válaszoljon a kérdésekre!

Forrás: http://fn.hir24.hu/itthon/2007/08/09/megduplazodhat_kerekparutak_hossza

- a) Mekkora volt a kerékpárutak hossza 2007-ben a nyugat-dunántúli régióban?
 - b) Melyik régióban valósul meg a legkisebb fejlesztés 2013-ra 2007-hez viszonyítva?
 - c) Soroljon fel legalább három okot, amiért fontos a kerékpárutak építése!

5. Escolarización

5. Fogalomfelismerés
Az alábbi meghatározások, illetve jellemzők közül válassza ki, és írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1 Ökonómia

- nomia**

 - A. A gazdaságot, a gazdaság szereplőinek egymáshoz való viszonyát leíró és vizsgáló tudomány neve.
 - B. Az élőlények egymáshoz és környezethez való viszonyát leíró és vizsgáló tudomány neve.
 - C. Egymástól távoli, leigázott tartományok összefoglaló neve.
 - D. Egymáshoz közeli, leigázott tartományok összefoglaló neve.

2. Jogalany

- A. Az a személy, aki örökli a jogalanyiságot.
 - B. Az a személy, ainek jogalanyisága a népszuverenitásból ered.
 - C. Az a személy, aki jog és kötelezettség alanya lehet.
 - D. Az a személy, aki választó és választható

3 Xenofóbia

- B3b**

 - A. A hazai elutasítása. Beteges félelem a hazaitól.
 - B. Az idegenek hiedelmétől és rituáléjától való beteges félelem.
 - C. Idegengyűlölet. Beteges félelem az idegenektől.
 - D. Idegenek kedvelése. Az idegenek túlzó mértékű támogatása.

4 Mandátum

- Datum:**

 - A. Szótári alakja: mandala. Jelentése: a hindu vagy a buddhista világfelfogásból fakadó kegyúri hatalom gyakorlása.
 - B. A despota által kiadott rendelet neve.
 - C. Politikai rendszer, amely megakadályozza a jóléti szolgáltatások bevezetését az állampolgárai számára.
 - D. Képviselői megbízatás, felhatalmazás.

4 punt

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Fogalommeghatározás

Az alábbiakban különböző fogalmak meghatározásai adottak. Írja a helyes fogalmakat a pontozott vonalra!

- a) A törvény előtti egyenlőség alkotmányos elve alól kivétel, amelyet meghatározott formában az alkotmányos függetlenséggel rendelkező tisztségviselők befolyásmentes működésének garanciájaként alkalmaznak.
-

- b) Államfogalom. azt hirdeti, hogy az állam az egyéni, a családi és a gazdasági élet minden területére kiterjedő, abszolút és teljes hatalmat gyakorolhat.
-

- c) Főként az Európai Unióban használt szakkifejezés. Folyamat, amely magában foglal minden tanulást, művelődést, ismeret- és tapasztalatszerzést az óvodáskortól a felsőkötetáson át egészen az emberi élet végéig.
-

3 pont	
--------	--

7. Csoportosítás

Az alábbiakban politikai és államigazgatási szereplők nevét találja. Csoportosítsa őket a megfelelő válasz betűjelének beírásával aszerint, hogy melyik funkció tölthető be választással, és melyikhez nem szükséges választás!

- A. Önkormányzati képviselő
- B. Az oktatási jogok biztosa (oktatási ombudsman)
- C. Budapest főjegyzője
- D. Az Európai Parlament képviselője

Választással	Választás nélkül

4 pont	
--------	--

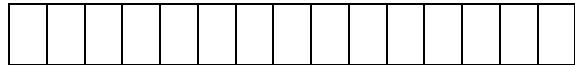
8. Érvelés

Az alábbi szöveg az utóbbi években egyre jelentősebbé váló problémával, az áruházak vasárnap nyitva tartásával foglalkozik. A szöveg és saját ismereteinek felhasználásával említsen legalább 2-2 érvet a vasárnap nyitva tartás mellett és ellen.

„Az elmúlt húsz év alatt hozzászoktunk, hogy vasárnap is vásárolhatunk: a villanykörtétől a hűtőgépig szinte bármit megvehetünk. Ám lehet, hogy hamarosan zárva tartanak vasárnap az áruházak és a hipermarketek.

A Keresztenydemokrata Néppárt már egy évvel ezelőtt benyújtotta a vasárnap nyitva tartás korlátozásáról szóló törvénymódosító javaslatát, amelyet a kormány akkor nem támogatott. Nemrég rendezték meg Brüsszelben az Európai Szabad Vasárnap Konferenciát, amelynek résztvevői aláírásgyűjtést indítottak: ha összegyűlik egymillió aláírás, az Európai Parlamentnek tárgyalnia kell a kérdést. „

Forrás: <http://www.168ora.hu/itthon/vasarnapi-nyitva-tartas-pro-es-kontra-54898.html>

4 pont

9. Kiegészítés**Az alábbiakban Magyarország Alaptörvényének néhány mondatát találja hiányosan.****Írja be a kipontozott vonalra a megfelelő szavakat!**

1. Magyarország köztársaság.
2. minden munkavállalonak jogához van a napi és heti....., valamint az éves fizetett szabadsághoz.
3. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkihez

3 pont	
---------------	--

☐											
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

II. rész

Ismételten felhívjuk a figyelmét, hogy a II. rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania, vagy a Gazdasági ismeretek, vagy a Pszichológiai feladatsort!

A. Gazdasági ismeretek**1. Fogalomfelismerés**

Írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1. A felsorolt fogalmak közül melyiknek a definíciója a következő?

A meglévő vagy a jövőben létrejövő érték, amelynek realizálásával a hitel visszafizetéséhez szükséges pénz megszerezhető.

- A. hitelbiztosítás
- B. hitelfedezet
- C. hitelfeltétel
- D. hitelképesség

2. Mi jellemző a gazdasági válságra?

- A. A termékek és szolgáltatások kibocsátása a maximumhoz közelít.
- B. Megáll a kamatcsökkenés.
- C. A gazdasági egyensúly jelentősen megbomlik.
- D. Az infláció alacsony.

3. Mi a számvitel feladata? (A legteljesebb meghatározást válassza ki!)

- A. A vállalati zárómérleg elkészítése.
- B. A pénzmozgás nyilvántartása.
- C. Gazdasági prognózisok készítése.
- D. A gazdasági események meghatározott rendben történő megfigyelése, feljegyzése.

4. Melyik állítás igaz a betéti társaságra?

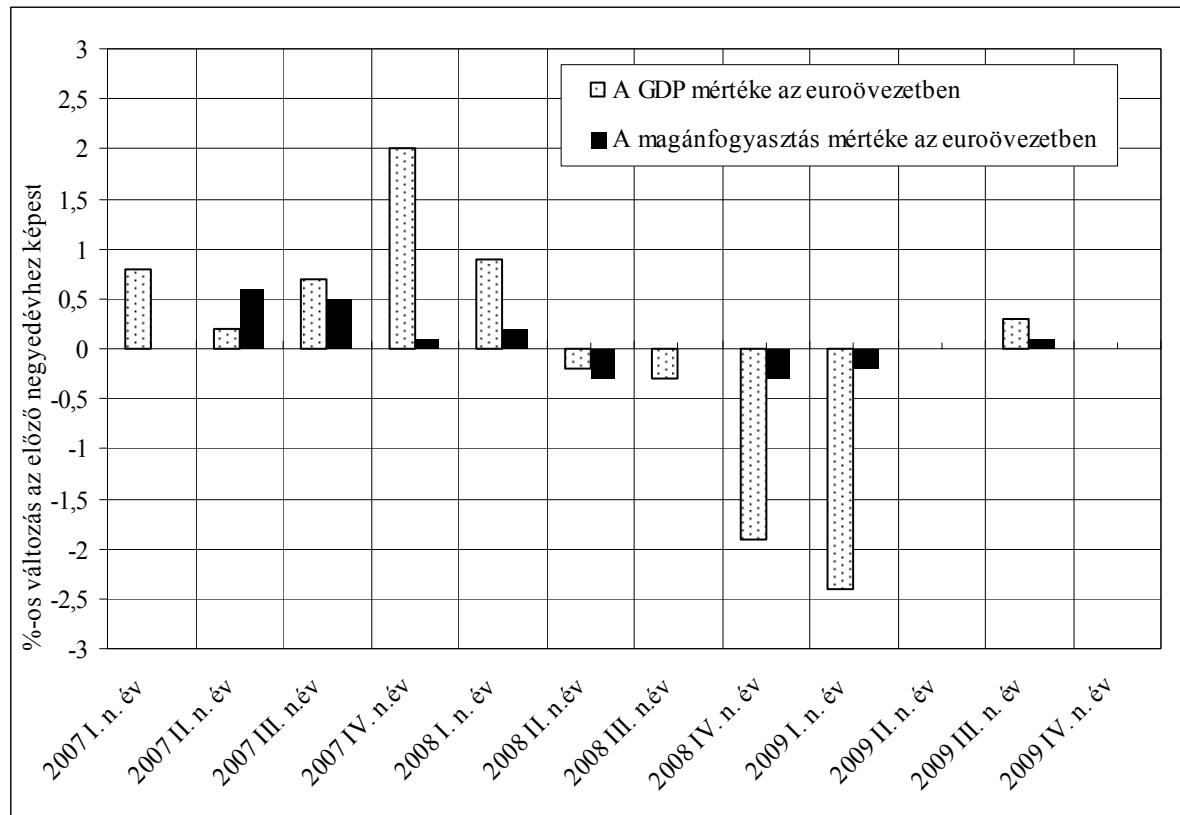
- A. A nagyvállalatok számára ajánlott társasági forma.
- B. Az alapításhoz legalább két tag (egy beltag és egy kültag) szükséges.
- C. Előre meghatározott összegű törzsbetétekkel álló törzstőkével alakul.
- D. A kültagok a befizetései, az összvagyonból való részesedésük arányában dönthetnek a társaság ügyeiben.

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Adatelemzés

A grafikon adatai és saját tanulmányai alapján válaszoljon a következő kérdésekre!

Forrás: A világgazdaság és a magyar gazdaság helyzete és 2010. évi kilátásai. KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutatási Intézet Zrt.

a) Milyen arányban változott 2007. II. negyedévében az euroövezetben a GDP a magánfogyasztás mértékéhez képest?

.....
.....

b) Mikor (melyik negyedéven) volt a legkisebb az eltérés a GDP és a magánfogyasztás változása között?

.....
.....

2 pont	
--------	--

☐									
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

3. Kiegészítés**Egészítse ki az alábbi meghatározásokat!**

- a)** A(z) tartós, általános árszínvonal-emelkedést jelent, és az egységnyi pénz is jelzi.
- b)** Adóalany az a(z) vagy, akit vagy amit a jogszabály a(z) fizetésére kijelöl.
- c)** A(z) megbízás a számlatulajdonos vagy a rendelkezésre jogosult utasítása a hitelintézetnek, hogy a meghatározott pénzösszeget a bankszámlájára vezesse át.
- d)** A(z) külföldi pénznemre szóló követelés vagy tartozás, arra kiállított csekk vagy utalvány.

4 pont	
---------------	--

4. Elemzés**Olvasmányai, személyes tapasztalatai alapján mutassa be a bevásárlóturizmus pozitív és negatív hatásait az egyes országok életére!**

„Győr nagyon szakít a bevásárlóturizmusból.

A vidéki városok között nagynak számító, 76 000 négyzetméteres kiskereskedelmi területével és vásárlóerejével Győr kiskereskedelmi piaca a magyar regionális városok közül az egyik legérettebb és legstabilabb. Ebben nagyon sokat számítanak a Szlovákiából átjáró bevásárló turisták, akiknek a gyenge forint miatt nagyon megéri itt vásárolni.

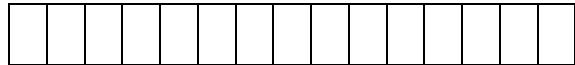
A főváros után Székesfehérvár és Győr a leggazdagabb megyeszékhely, ahol alacsony a munkanélküliség, és az országos átlagnál magasabb jövedelem és költési hajlandóság jellemzi a várost. „Szlovákia közelsége a többi vidéki városhoz képest egyedi helyzetet teremt a győri kiskereskedelelmnek. A város egyértelműen profitál a leggazdagabb szlovákiai régióból érkező bevásárlóturizmusból, ami a gyenge forint és az erősödő árérzékenység miatt várhatóan a közeljövőben is kitart” – tette hozzá Gulyás Ede, a CA Immo magyarországi vezetője, a győri Dunacenter bevásárlóközpont tulajdonosa.”

Forrás: (http://hvg.hu/kkv/20120716_gyor_bevasarlo_turizmus)

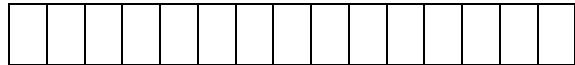
„Egy felmérés szerint a svédek rossz szemmel nézik a norvég bevásárló turisták udvariatlan viselkedését. A svédeknek kezd elegük lenni a norvégok viselkedéséből Svédországban: 59 százalékuk szerint szomszédaik állandóan tolakodnak, képtelenek sorba állni.

További magatartási hibáként róják fel nekik, hogy elfoglalják a rokkantaknak fenntartott parkolóhelyeket, nem ismerik, vagy egyszerűen nem tartják be a körforgalmat. Mindez egy csaknem 4000 svéd véleményét firtató felmérés eredményeként derült ki.”

Forrás: (http://hvg.hu/vilag/20120927_Sorban_tolakodo_norvegok_miatt_morognak_a)

5 pont

5. Esszé

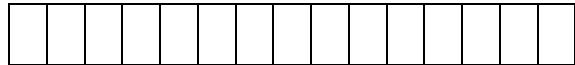
Ismertesse a devizahitelesek eladósodásának okait, következményeit!

„(...) számos monetáris és gazdaságpolitikai ok játszott közre a folyamatban, de főleg az akkori magas forintkamatok idézték elő a lakosság nagyarányú devizaeladósodását.

(...) a folyamat elején egyáltalán nem látszott kockázatosnak a lakosság devizában történő eladósodása, mivel egészen az elmúlt évtized közepéig az volt a vélemény, Magyarország belátható időn belül bevezeti az eurót. ...

Erdei Tamás elmondta: kialakult mostanában egy olyan vélemény, hogy az ügyfelek nem voltak tudatában a devizaalapú hitelek kockázatainak. Ez néhány ügyfél esetében biztos igaz, de a teljes igazsághoz az is hozzátarozik, hogy már a devizakölcsönök felfutásának kezdetén a leendő ügyfeleknek közjegyző előtt olyan dokumentumot kellett aláírniuk, amely a devizakölcsön árfolyamkockázatára hívta fel a hitelfelvétők figyelmét. Emellett gyakran találkoztak olyan ügyféllel, aki nemegyszer 10-20 bank ajánlatát is ismerte, és „versenyeztette a bankokat”, mielőtt ténylegesen felvette a devizaalapú lakáskölcsönét valamelyik pénzintézettől – fűzte hozzá a bankszövetség korábbi vezetője.”

Forrás: (http://hvg.hu/ingatlan/A_magas_forintkamat_ozek_a_lakossagi_devi_J7IO3Y) szerkesztett változat

5 pont

B. Pszichológia

1. Esszé

Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet!

Foglalja össze gondolatait az adott témáról 10-15 soros esszé formájában!

Fogalmazza meg saját véleményét, álláspontját, és érveljen mellette!

Említse néhány tartalmat alátámasztó vagy illusztráló példát, esetet!

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

- A) A tanulás különböző megközelítései közül fejtse ki részletesen a klasszikus kondicionálás jelenségét! Szemléthesse egyéni példákkal!

B) Ismertesse a pszichoszociális fejlődés szakaszait! Nevezze meg a szakaszokat, és fejtse ki részletesen az egyes szakaszok jellemzőit!

10 pont

2. Elemzés

Elemezze 5-10 sorban az alábbi példában vázolt, fogolydilemmaként ismert jelenséget!

Két benzinkút működik egymás mellett az úton. A hónap elején minden tulajdonosnak döntenie kell a következő havi árról. Ezt pontban éjfélkor kell megtenniük. A végrehajtást a szakhatóság ellenőrzi. A kérdés az, hogy csökkentsék-e az árat vagy sem. A csökkentéssel elhódíthatiák a másik fél vevőinek egy részét. Az emeléssel elriasztják saját vevőiket.

A nyereség és veszteség egysége: 1.

		B benzinkút	
		Csökkent	Nem csökkent
A benzinkút	Csökkent	0 , 0	4 , -3
	Nem csökkent	-3 , 4	1 , 1

5 pont

3. Fogalommeghatározás

Az alábbiakban a társas viselkedés intuitív elméleti témaköréből talál öt fogalmat. Válaszoljon a kérdésekre!

Mit nevezünk sémás feldolgozásnak?

.....
.....
.....

Mi a sztereotípia?

.....
.....
.....

Hogyan érvényesül az elsőbbségi hatás?

.....
.....
.....
.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mit ért a pszichológia Pygmalion-effektuson?

.....
.....
.....
.....

Magyarázza meg a kognitív disszonancia fogalmát!

.....
.....
.....
.....

5 pont

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Esszé		15	
2. Elemzés		10	
3. Forráselemzés		7	
4. Ábraelemzés		5	
5. Fogalomfelismerés		4	
6. Fogalommeghatározás		3	
7. Csoportosítás		4	
8. Érvelés		4	
9. Kiegészítés		3	
I. rész összesen		55	
II. rész			
A) Gazdasági ismeretek		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Fogalomfelismerés		4	
2. Adatelemzés		2	
3. Kiegészítés		4	
4. Elemzés		5	
5. Esszé		5	
B) Pszichológia			
1. Esszé		10	
2. Elemzés		5	
3. Fogalommeghatározás		5	
II. rész összesen		20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		75	

dátum

javító tanár

elért pontszám egész számra kerekítve	programba bevitt egész pontszám
Feladatsor	

javító tanár

jegyző

Dátum: _____ Dátum: _____